

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) NUTARTIS

2015 m. liepos 16 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Teisingumo Teismo Procedūros reglamento 99 straipsnis — Direktyva 93/13/EEB — 7 straipsnis — Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija — 7 ir 47 straipsniai — Sutartys su vartotojais — Hipoteka užtikrintos paskolos sutartis — Nesąžiningos sąlygos — Išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūra — Teisė pateikti apeliacinį skundą“

Byloje C-539/14

dėl *Audiencia Provincial de Castellón* (Ispanija) 2014 m. lapkričio 21 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2014 m. lapkričio 27 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Juan Carlos Sánchez Morcillo,

María del Carmen Abril García

prieš

Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Tizzano (pranešėjas), teisėjai S. Rodin, A. Borg Barthet, E. Levits ir F. Biltgen,

generalinis advokatas N. Wahl,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į išklausus generalinį advokatą priimtą sprendimą išspręsti bylą motyvuota nutartimi pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 99 straipsnį,

priima šią

* * Proceso kalba: ispanų.

Nutartį

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) 7 straipsnio, siejamo su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsniu, 34 straipsnio 3 dalimi ir 7 straipsniu, išaiškinimu.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant J. C. Sánchez Morcillo ir M. del C. Abril García ginčą su *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA* (toliau – *Banco Bilbao*) dėl prieštaravimo dėl išieškojimo iš hipoteka įkeisto jų būsto.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 93/13 1 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Šia direktyva siekiama suderinti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus, susijusius su nesąžiningomis sąlygomis pardavėjo ar tiekėjo su vartotoju sudaromose sutartyse.“

- 4 Šios direktyvos 3 straipsnyje nustatyta:

„1. Ta sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, yra laikoma nesąžininga, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryškus neatitikimas tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai.

2. Visada yra laikoma, kad dėl sąlygos nebuvo atskirai derėtasi, jeigu ji buvo parengta iš anksto, ir vartotojas dėl to negalėjo padaryti įtakos sąlygos esmei, ypač iš anksto suformuluotos tipinės sutarties atveju.

<...>

3. Priede pateikiamas orientacinis ir neišsamus sąlygų, kurias galima laikyti nesąžiningomis, sąrašas.“

- 5 Šios direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad vartotojų ir konkurentų naudai egzistuotų pakankamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią nuolatiniam nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, pardavėjų ar tiekėjų sudaromose su vartotojais.“

Ispanijos teisė

- 6 Po to, kai buvo priimtas Sprendimas *Aziz* (C-415/11, EU:C:2013:164), 2013 m. gegužės 14 d. Įstatymo Nr. 1/2013 dėl priemonių, skirtų skolininkų, kurių skoliniai įsipareigojimai užtikrinti hipoteka, apsaugai sustiprinti, dėl skolos restruktūrizavimo ir socialinio būsto nuomos (*Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social*) (BOE, Nr.º116, 2013 m. gegužės 15 d., p. 36373) III skyriumi iš dalies pakeistas 2000 m. sausio 7 d. Civilinio proceso kodeksas (*Ley de enjuiciamiento civil*) (BOE, Nr.º7, 2000 m. sausio 8 d., p. 575; toliau – CPK).

7 Paskui 2014 m. rugsėjo 5 d. Dekreto įstatymo Nr. 11/2014 dėl skubių priemonių bankroto bylose (*Decreto-ley 11/2014 de medidas urgentes en materia concursal*) (BOE, Nr.º 217, 2014 m. rugsėjo 6 d., p. 69767) trečia baigiamąja nuostata CPK iš dalies pakeistas (toliau – iš dalies pakeistas CPK), kad „atitiktų neseniai priimtą 2014 m. liepos 17 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimą“.

8 Iš dalies pakeisto CPK 695 straipsnis, susijęs su procedūra dėl prieštaravimo dėl išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto, suformuluotas taip:

„1. Vykstant šiame skyriuje nurodytoms procedūroms skolininkas gali pareikšti prieštaravimą dėl išieškojimo tik remdamasis tokiais pagrindais:

1) garantijos arba garantija užtikrinto skolinio įsipareigojimo išnykimas, <...>

2) mokėtinos sumos apskaičiavimo klaida, <...>

3) išieškant iš hipoteka arba kitaip įkeisto kilnojamojo turto, kai neperduodamas valdymas, kitas šio turto įkeitimas, kilnojamojo ar nekilnojamojo turto hipoteka arba areštas, įregistruoti anksčiau nei šio proceso pagrindą sudarantis turto suvaržymas, kurie turi būti patvirtinti atitinkama registro pažyma;

4) nesąžininga sutarties sąlyga, kuria remiantis išieškoma arba apskaičiuojama mokėtina suma.

2. Pareiškus prieštaravimą pagal ankstesnę šio straipsnio dalį teismo pareigūnas sustabdo išieškojimą ir nurodo šalims atvykti į teismą, priėmusį nutartį dėl išieškojimo. Šaukimas į teismą turi būti pateiktas bent prieš 15 dienų iki atitinkamo teismo posėdžio. Per šį posėdį teismas išklauso šalis, išnagrinėja pateikiamus dokumentus ir antrą dieną priima tinkamą sprendimą – nutartį.

3. Sprendimu patenkinti prieštaravimą, pagrįstą šio straipsnio 1 dalyje nurodytais pirmuoju ir trečiuoju pagrindais, išieškojimas nutraukiamas; sprendime patenkinti prieštaravimą, pagrįstą antruoju pagrindu, nustatoma suma, dėl kurios išieškojimas turi būti tęsiamas.

Patvirtinus ketvirtąjį pagrindą, kai išieškojimas grindžiamas sutarties sąlyga, nurodoma nutraukti išieškojimą. Kitais atvejais išieškojimas tęsiamas netaikant nesąžiningos sąlygos.

4. Dėl sprendimo nutraukti išieškojimą arba netaikyti nesąžiningos sąlygos arba atmesti prieštaravimą, pagrįstą šio straipsnio 1 dalies 4 punkte numatytu pagrindu, galima paduoti apeliacinį skundą.

Kitais atvejais sprendimai dėl šiame straipsnyje nurodyto prieštaravimo neskundžiami ir turi padarinių tik per išieškojimo procedūrą, per kurią jie priimti.“

9 Iš dalies pakeistame CPK 698 straipsnyje nustatyta:

„1. Bet kuris skolininko, trečiojo asmens, kuris yra turto valdytojas, ar kitų suinteresuotųjų asmenų prieštaravimas, nenurodytas pirmesniuose straipsniuose, įskaitant prieštaravimus dėl nuosavybės teisę patvirtinančio dokumento negaliojimo ar pasibaigimo, skolos aiškumo, išnykimo ar dydžio, išnagrinėjamas atitinkamame teismo sprendime, tačiau tai jokių atveju nesustabdo ir nenutraukia šiame skyriuje numatytos teisminės vykdymo procedūros.

<...>“

- 10 Iš dalies pakeisto CPK 552 straipsnyje dėl teisės apskūsti atsisakymą išduoti vykdomąjį dokumentą numatyta:

„1. Nustatę, kad netenkinamos teisės aktuose numatytos vykdomojo dokumento išdavimo sąlygos, teismas priima nutartį, kuria atsisako išduoti vykdomąjį dokumentą.

Nustatę, kad viena iš 557 straipsnio 1 dalyje nurodyto vykdytino dokumento sąlygų gali būti laikoma nesąžininga, teismas suteikia šalims 15 dienų terminą pareikšti nuomonę. Išklauses šalis, vadovaudamasis 561 straipsnio 1 dalies 3 punktu, jis priima sprendimą per penkias darbo dienas.

2. Gali būti tiesiogiai apskundžiama nutartis, kuria atsisakyta išduoti vykdomąjį dokumentą; nagrinėjamas tik kreditoriaus pateiktas apeliacinis skundas. Jei pageidauja, kreditorius taip pat gali prašyti, kad jo prašymą peržiūrėtų tas pats teismas prieš pateikdamas apeliacinį skundą.

3. Nutarčiai, kuria atsisakyta išduoti vykdomąjį dokumentą, tapus galutinei, kreditorius gali ginti savo teises tik per atitinkamą įprastą procedūrą, jei tam nesudaro kliūčių *res judicata* galią turintis ar galutinis sprendimas, kuriuo pagrįstas prašymas išduoti vykdomąjį dokumentą.“

- 11 Pagal iš dalies pakeisto CPK 557 straipsnį, susijusį su prieštaravimo dėl išieškojimo, pagrįsto kitais dokumentais nei teismo ar arbitražo teismo sprendimai, procedūra, nustatyta:

„1. Jeigu vykdomasis dokumentas išduotas dėl dokumentų, nurodytų 517 straipsnio 2 dalies 4, 5, 6 ir 7 punktuose, ir dėl kitų vykdytinų dokumentų, nurodytų 517 straipsnio 2 dalies 9 punkte, skolininkas gali pirmesniame straipsnyje numatyta tvarka per nustatytą terminą pareikšti prieštaravimą, tik jeigu nurodo vieną iš šių pagrindų:

<...>

7° dokumente yra nesąžiningų sąlygų.

2. Jeigu pateikiamas pirmesnėje dalyje nurodytas prieštaravimas, teismo pareigūnas sustabdo išieškojimą, taikydamas proceso organizavimo priemonę.“

- 12 Iš dalies pakeisto CPK 561 straipsnis, susijęs su nutartimi dėl prieštaravimo remiantis esminiais pagrindais, suformuluotas taip:

„1. Išklauses šalis dėl prieštaravimo dėl išieškojimo, kuris negrindžiamas procedūriniais trūkumais, ir po įvykusio galimo posėdžio teismas nutartimi vien vykdymo tikslais priima vieną iš šių sprendimų:

1) nurodyti tęsti nustatytos sumos išieškojimą, jeigu prieštaravimas visiškai atmetamas. Jeigu prieštaravimas buvo grindžiamas pernelyg dideliu prašymu ir yra patenkinamas iš dalies, vykdomasis dokumentas išduodamas dėl atitinkamos sumos;

<...>;

2) pripažinti, kad nereikia pradėti išieškojimo, jeigu pritariama vienam iš 556 ir 557 straipsniuose nurodytų pagrindų arba nusprendžiama, kad pagal 558 straipsnį priimtas pernelyg didelis prašymas yra visiškai pagrįstas;

3) pripažinus, kad viena ar kelios sąlygos yra nesąžiningos, priimtoje nutartyje turi būti nurodytos tokio pripažinimo pasekmės, t. y. nurodyta, kad nereikia pradėti išieškojimo, arba nurodyta pradėti išieškojimą, tačiau netaikyti nesąžiningomis pripažintų sąlygų.

2. Jeigu patenkinamas prieštaravimas dėl išieškojimo, išieškojimas netenka poveikio, o nustatyti areštai ir vykdymo užtikrinimo priemonės panaikinami, nes skolininko padėtis vėl tampa tokia, kokia buvo iki išieškojimo vykdymo remiantis 533 ir 534 straipsnių nuostatomis. Išieškoti prašantis asmuo taip pat padengia su prieštaravimu susijusias bylinėjimosi išlaidas.

3. Nutartis dėl prieštaravimo gali būti apskūsta, tačiau tai nesustabdo išieškojimo, jeigu apskūstu sprendimu prieštaravimas atmetas.

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

13 Sprendime *Sánchez Morcillo ir Abril García* (C-169/14, EU:C:2014:2099) Teisingumo Teismas jau išaiškino Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 dalį, siejamą su Chartijos 47 straipsniu, nagrinėdamas tokį patį ginčą kaip pagrindinėje byloje. Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės nurodytos to sprendimo 13–18 punktuose:

„13. Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad ieškovai pagrindinėje byloje 2003 m. birželio 9 d. su *Banco Bilbao* pasirašė notaro [patvirtintą] aktą dėl 300 500 EUR sumos paskolos, užtikrintos hipoteka įkeitus jų būstą.

14. Ši suma turėjo būti gražinta 2028 m. birželio 30 d., padalijus mokėjimus į 360 mėnesinių įmokų. Jeigu skolininkai nevykdytų mokėjimo įsipareigojimų, *Banco Bilbao* turėjo teisę pareikalauti gražinti ieškovams pagrindinėje byloje suteiktą paskolą prieš terminą. Paskolos sutarties 6bis sąlygoje nustatyta 19 % metinė delspinigių norma, o įstatyme įtvirtinta metinė palūkanų norma Ispanijoje laikotarpiu, susijusiu su ginču pagrindinėje byloje, yra 4 %.

15. Ieškovams pagrindinėje byloje nevykdžius įsipareigojimo mokėti šios paskolos gražinimo mėnesines įmokas, *Banco Bilbao* 2011 m. balandžio 15 d. pareikalavo gražinti visą paskolą su palūkanomis ir delspinigiais ir parduoti hipoteka įkeistą nekilnojamąjį turtą iš varžytinių jo naudai.

16. Pradėjus išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūrą ieškovai pagrindinėje byloje dėl jo pateikė prieštaravimą [remdamiesi pateikto dokumento netinkamumu ir teismo, į kurį kreiptasi, kompetencijos nebuvimu]; jis buvo atmetas 2013 m. birželio 19 d. *Juzgado de Primera Instancia Nr. 3 de Castellón* (Kasteljono pirmosios instancijos teismas Nr. 3) sprendimu. Tada ieškovai pagrindinėje byloje pateikė apeliacinį skundą dėl šio sprendimo; pripažintas priimtiniu skundas perduotas *Audiencia Provincial de Castellón* (Kasteljono provincijos teismas).

17. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad, nors pagal Ispanijos civilinio proceso normas leidžiama pateikti apeliacinį skundą dėl sprendimo, kuriuo, patenkinus skolininko pateiktą prieštaravimą, nutraukiama išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūra, jomis neleidžiama skolininkui, kurio prieštaravimas atmetas, pateikti apeliacinio skundo dėl pirmosios instancijos sprendimo, kuriuo nurodyta tęsti priverstinio vykdymo procedūrą.

18. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja dėl šių nacionalinės teisės nuostatų suderinamumo su Direktyva 93/13 siekiamu vartotojų apsaugos tikslu ir Chartijos 47 straipsnyje įtvirtinta teise į veiksmingą teisinę gynybą. Šis teismas pažymi, kad teisės pateikti apeliacinį skundą suteikimas skolininkams galėtų turėti dar didesnę reikšmę, jeigu tam tikros pagrindinėje byloje nagrinėjamos paskolos sutarties sąlygos galėtų būti laikomos „nesąžiningomis“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalį.“

- 14 Todėl šiomis aplinkybėmis *Audiencia Provincial de Castellón* nusprendė pateikti Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus būtent dėl šios problematikos.
- 15 Sprendime *Sánchez Morcillo ir Abril García* (C-169/14, EU:C:2014:2099) Teisingumo Teismas atsakė, kad Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 dalis, siejama su Chartijos 47 straipsniu, aiškintina taip, kad pagal ją draudžiama tokia vykdymo procedūrų sistema, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, kurioje numatyta, kad byla iš esmės nagrinėjantis teismas negali sustabdyti išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūros, o savo galutiniame sprendime geriausiai atveju gali skirti kompensaciją vartotojo patirtai žalai atlyginti, jeigu vartotojas, kaip skolininkas, iš kurio išieškoma, negali pateikti apeliacinio skundo dėl sprendimo, kuriuo atmestas jo prieštaravimas dėl šio išieškojimo, nors pardavėjas ar tiekėjas, kaip išieškantis kreditorius, gali pasinaudoti šia teise apskusti sprendimą, kuriuo nutraukiama procedūra arba nesąžininga sąlyga pripažįstama netaikytina.
- 16 Paskelbus šį sprendimą Ispanijos teisės aktų leidėjas Dekretu įstatymu Nr. 11/2014 iš dalies pakeitė CPK 695 straipsnio 4 dalį.
- 17 Vis dėlto, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuriame vyko apeliacinis procesas, nurodo, kad šis pakeitimas leidžia vartotojams pateikti apeliacinį skundą dėl nutarties, kuria atmestas prieštaravimas dėl vykdymo, tik jeigu pirmosios instancijos teismas nepriėmė prieštaravimo pagrindo, susijusio su sutarties sąlygos, kuria grindžiamas vykdomasis dokumentas, nesąžiningumu, nors pardavėjas ar tiekėjas gali pasinaudoti šia teise apskusti bet kurį sprendimą, kuriuo nutraukiama procedūra, neatsižvelgiant į prieštaravimo pagrindą, kuriuo jis grindžiamas.
- 18 Todėl tam teismui išliko abejonių dėl tokios nacionalinės nuostatos, pagal kurią jis turi atmesti ieškovų pagrindinėje byloje pateiktą apeliacinį skundą, suderinamumo su vartotojų apsaugos tikslu, kurio siekiama Direktyva 93/13, siejama su Chartijos 47 straipsniu, kuriuo garantuojamas procesinio lygiateisiškumo principas, ir atitinkamai Chartijos 34 straipsnio 3 dalimi ir 7 straipsniu, kuriais užtikrinamas teisė į būstą ir teisė į privatų ir šeimos gyvenimą.
- 19 Šiomis aplinkybėmis *Audiencia Provincial de Castellón* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:
- „Ar [Direktyvos 93/13] 7 straipsnį, siejamą su [Chartijos] 47 straipsniu, 34 straipsnio 3 dalimi ir 7 straipsniu, reikia aiškinti taip, kad jų neatitinka tokia proceso teisės nuostata, kuria, kaip ir [iš dalies pakeisto CPK] 695 straipsnio 4 dalimi, nustatoma tokia sprendimo, priimto pateikus prieštaravimą dėl išieškojimo iš hipoteka įkeisto ar užstatyto turto, apskundimo tvarka, kad apeliacinį skundą leidžiama pateikti tik dėl nutarties nutraukti išieškojimo vykdymą, netaikyti nesąžiningos sąlygos arba atmesti sąlygos nesąžiningumu grindžiamą prieštaravimą, todėl pardavėjas ar tiekėjas išieškotojas turi daugiau galimybių apskusti nei vartotojas, iš kurio išieškoma?“
- 20 2014 m. lapkričio 27 d. *Audiencia Provincial de Castellón* pateikė prašymą nagrinėti byla pagal pagreitintą procedūrą, remiantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23a straipsniu ir Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalimi. Anot šio teismo, išimtinę skubą lemia aplinkybė, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūra susijusi su vartotojų, kaip skolininkų, iš kurių išieškoma, pagrindiniu būstu, o tai kelia šio būsto praradimo grėsmę ir tie vartotojai bei jų šeimos atsiduria ypač pažeidžiamoje padėtyje.

Dėl prejudicinio klausimo

- 21 Pagal Procedūros reglamento 99 straipsnį nustatyta, jeigu klausimas, dėl kurio pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, yra tapatus klausimui, dėl kurio Teismas jau yra priėmęs sprendimą, jeigu atsakymą į tokį klausimą galima aiškiai nustatyti iš Teismo praktikos arba jeigu atsakymas į

klausimą, dėl kurio pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, nekelia jokių pagrįstų abejonių, Teismas, vadovaudamasis teisėjo pranešėjo siūlymu ir išklauses generalinį advokatą, bet kada gali nuspręsti priimti sprendimą motyvuota nutartimi.

- 22 Šioje byloje reikia taikyti šį straipsnį.
- 23 Savo prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyvos 93/13 7 straipsnį, siejamą su [Chartijos] 7 straipsniu, 34 straipsnio 3 dalimi ir 47 straipsniu, reikia aiškinti taip, kad pagal jį draudžiama tokia kaip pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinė nuostata, pagal kurią vartotojas, kaip skolininkas, iš kurio išieškoma, per išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūrą gali pateikti apeliacinį skundą dėl sprendimo, kuriuo atmetas jo prieštaravimas dėl išieškojimo, tik jeigu pirmosios instancijos teismas nepriėmė prieštaravimo pagrindo, susijusio su sutarties sąlygos, kuria grindžiamas vykdomasis dokumentas, nesąžiningumu, o pardavėjas ar tiekėjas gali apskūsti bet kurį sprendimą, kuriuo nutraukiama procedūra, neatsižvelgdami į tai, koks prieštaravimo pagrindas.
- 24 Šiuo klausimu pirmiausia reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią praktiką Direktyva 93/13 nustatyta apsaugos sistema pagrįsta idėja, kad vartotojo padėtis yra nepalankesnė nei pardavėjo ar tiekėjo tiek dėl galimybių derėtis, tiek dėl informacijos lygio (Sprendimo *Aziz*, C-415/11, EU:C:2013:164, 44 punktą ir Sprendimo *Sánchez Morcillo ir Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, 22 punktą).
- 25 Atsižvelgiant į tokią nepalankesnę padėtį, šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad nesąžiningos sąlygos nėra privalomos vartotojui. Tai yra imperatyvi nuostata, kuria formalią pusiausvyrą, sutartimi nustatytą tarp sutarties šalių teisių ir pareigų, siekiama pakeisti realia pusiausvyra, galinčia atkurti sutarties šalių lygybę (Sprendimo *Sánchez Morcillo ir Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, 23 punktą ir jame nurodyta teismų praktika).
- 26 Šiuo tikslu Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 dalimi valstybės narės įpareigojamos užtikrinti, kad jų nacionalinėse teisės sistemose būtų pakankamų ir veiksmingų priemonių, užkertančių kelią nuolatiniam nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, pardavėjų ar tiekėjų sudaromose su vartotojais (Sprendimo *Baczó ir Vizsnyiczai*, C-567/13, EU:C:2015:88, 39 punktą).
- 27 Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas jau ne kartą yra nusprendęs, jog nacionalinis teismas turi *ex officio* įvertinti sutarties sąlygos, patenkančios į šios direktyvos taikymo sritį, nesąžiningumą ir taip atkurti pusiausvyrą tarp vartotojo ir pardavėjo ar tiekėjo, jei tik jam žinomos šiuo klausimu reikalingos teisinės ir faktinės aplinkybės (Sprendimo *Sánchez Morcillo ir Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, 24 punktą).
- 28 Nacionalinėms vykdymo procedūroms, kaip antai išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūroms, taikomi su veiksminga vartotojų apsauga susiję reikalavimai, įtvirtinti šioje Teisingumo Teismo praktikoje (Sprendimo *Sánchez Morcillo ir Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, 25 punktą).
- 29 Konkrečiai kalbant, Teisingumo Teismas jau nusprendė dėl Direktyvos 93/13 išaiškinimo, kad pagal ją draudžiamos valstybės narės teisės nuostatos, pagal kurias vykstant priverstinio vykdymo hipoteka apsaugoto skolinio įsipareigojimo procedūrai nenumatyti prieštaravimo pagrindai, susiję su sutarties sąlygos, kuria grindžiamas vykdomasis dokumentas, nesąžiningumu, ir pagal kurias bylą iš esmės nagrinėjančiam teismui, turinčiam jurisdikciją įvertinti tokios sąlygos nesąžiningumą, neleidžiama imtis laikinųjų apsaugos priemonių, tarp jų, be kita ko, – sustabdyti minėto priverstinio vykdymo proceso, kai tokias priemones skirti būtina siekiant užtikrinti visišką galutinio sprendimo veiksmingumą (Sprendimo *Aziz*, C-415/11, EU:C:2013:164, 64 punktą).
- 30 Be to, Teisingumo Teismas nusprendė, jog Direktyvą 93/13 reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos, vykstant išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūrai, su vykdymu susijusius klausimus nagrinėjantis teismas negali nei *ex officio* ar vartotojo prašymu įvertinti į

sutartį, pagal kurią susidaro reikalaujama sumokėti skola, įtrauktos sąlygos, kuri pagrindžia vykdomąjį dokumentą, nesąžiningumo, nei imtis laikinųjų apsaugos priemonių, visų pirma vykdymo sustabdymo, kai imtis tokių priemonių būtina siekiant užtikrinti teismo, kuriame pradėta atitinkama iš esmės nagrinėjama byla ir kuris kompetentingas patikrinti, ar tokia sąlyga yra nesąžininga, galutinio sprendimo visišką veiksmingumą (Nutarties *Banco Popular Español ir Banco de Valencia*, C-537/12 ir C-116/13, EU:C:2013:759, 60 punktas).

- 31 Atsižvelgdamas į tai, Teisingumo Teismas nurodė, kad pagal Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 dalį, siejamą su Chartijos 47 straipsniu, draudžiama tokia vykdymo procedūrų sistema, kurioje numatyta, kad byla iš esmės nagrinėjantis teismas negali sustabdyti išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūros, o savo galutiniame sprendime geriausiu atveju gali skirti kompensaciją vartotojo patirtai žalai atlyginti, jeigu vartotojas, kaip skolininkas, iš kurio išieškoma, negali pateikti apeliacinio skundo dėl sprendimo, kuriuo atmetas jo prieštaravimas dėl šio išieškojimo, nors pardavėjas ar tiekėjas, kaip išieškantis kreditorius, gali pasinaudoti šia teise apskūsti sprendimą, kuriuo nutraukiama procedūra arba nesąžininga sąlyga pripažįstama netaikytina (Sprendimo *Sánchez Morcillo ir Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, 51 punktas).
- 32 Taigi atsakymą į šiuo atveju pateiktą klausimą galima aiškiai nustatyti iš Teisingumo Teismo praktikoje pateiktų nurodymų dėl šių skirtingų aspektų, kiek jis iš esmės susijęs su tuo, ar CPK 695 straipsnio 4 dalies pakeitimas, padarytas po to, kai buvo priimtas Teisingumo Teismo sprendimas *Sánchez Morcillo ir Abril García* (C-169/14, EU:C:2014:2099), atitinka tame sprendime pateiktą Direktyvos 93/13 išaiškinimą.
- 33 Šiuo tikslu reikia priminti, kad, remiantis nusistovėjusia teismo praktika, nesant nacionalinių priverstinio vykdymo mechanizmų suderinimo, pagal valstybių narių procesinės autonomijos principą per išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūrą leistinių apeliacinių skundų dėl sprendimo dėl sutarties sąlygos teisėtumo pateikimo tvarka priskiriama prie valstybių narių vidaus teisės sistemos, vis dėlto ši tvarka neturi būti nepalankesnė nei tvarka, reglamentuojanti panašias situacijas, kurioms taikoma vidaus teisė (lygiavertiškumo principas), ir dėl jos neturi tapti praktiškai neįmanoma ar pernelyg sudėtinga pasinaudoti Sąjungos teisės vartotojams suteiktomis teisėmis (veiksmingumo principas) (Sprendimo *Sánchez Morcillo ir Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, 31 punktas).
- 34 Dėl lygiavertiškumo principo reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismas neturi jokių duomenų, galinčių sukelti abejonių dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų nacionalinės teisės nuostatų suderinamumo su šiuo principu.
- 35 Dėl veiksmingumo principo Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad kiekvienas atvejis, kai kyla klausimas, ar dėl nacionalinės procesinės nuostatos Sąjungos teisę taikyti tampa neįmanoma arba pernelyg sudėtinga, turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į šios nuostatos reikšmę visame procese, jo eigą ir ypatumus įvairiose nacionalinėse institucijose. Turint tai omenyje, reikia atsižvelgti į nacionalinę teismų sistemą pagrindžiančius principus, pavyzdžiui, teisės į gynybą apsaugą, teisinio saugumo ir sklandaus proceso principus (Sprendimo *Sánchez Morcillo ir Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, 34 punktas).
- 36 Taigi valstybių narių pareiga užtikrinti teisės subjektų teisių, suteikiamų pagal Direktyvą 93/13, kad nebūtų naudojamos nesąžiningos sąlygos, veiksmingumą reiškia teisminės gynybos reikalavimą, taip pat įtvirtintą Chartijos 47 straipsnyje, ir jo nacionalinis teismas privalo laikytis. Ši gynyba taikoma tiek nustatant teismus, turinčius jurisdikciją nagrinėti Sąjungos teise grindžiamus ieškinius, tiek apibrėžiant su tokiais ieškiniiais susijusias procesines taisykles (Sprendimo *Sánchez Morcillo ir Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, 35 punktas).

- 37 Šiuo klausimu primintina, kad, paskelbus Sprendimą *Aziz* (C-415/11, EU:C:2013:164), Įstatymu Nr. 1/2013 pakeisti CPK straipsniai, susiję su išieškojimo iš hipoteka ar kitaip įkeisto turto procedūra, į jo 695 straipsnio 1 dalį įtraukus galimybę atsakovui per išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūras remtis sutarties sąlygos, kuria pagrįstas išieškojimas, nesąžiningumu.
- 38 Šiomis aplinkybėmis, siekiant atitiktis Sprendimui *Sánchez Morcillo ir Abril García* (C-169/14, EU:C:2014:2099), Dekretu įstatymu Nr. 11/2014 buvo pakeista ir CPK 695 straipsnio 4 dalis.
- 39 Taigi nustatyta, kad pagal taip pakeistą šią nuostatą realiai pripažįstama vartotojų teisė apskusti vykdymo klausimus nagrinėjančio teismo sprendimą, kuriuo atmetamas jų prieštaravimas dėl išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto, jeigu prieštaravimas grindžiamas sutarties, pagal kurią susidarė reikalaujama skola ir dėl kurios išduotas vykdomasis dokumentas, sąlygos nesąžiningumu, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 93/13 3 straipsnį.
- 40 Todėl toje pakeistoje nuostatoje įtvirtinta procesinė tvarka vykdymo klausimus nagrinėjančiam teismui prieš tai, kai priimamas sprendimas dėl klausimų, susijusių su vykdymo procesu, o byla nagrinėjama dviejose instancijose, leidžia vertinti sutarties sąlygos, dėl kurios gali susidaryti mokėtina suma ar kuria grindžiamas vykdomasis dokumentas, nesąžiningumą ir tokiu atveju tam teismui suteikiama galimybė vykdomą išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūrą netgi pripažinti negaliojančia.
- 41 Todėl, priešingai nei procesinės tvarkos, nagrinėtos byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Sánchez Morcillo ir Abril García* (C-169/14, EU:C:2014:2099, 43 punktas), atveju, tokia nacionalinė nuostata vartotojui ar net jo šeimai nebekelia pavojaus netekti būsto jį pardavus iš varžytinių tokiomis aplinkybėmis, kai bylą iš esmės nagrinėjantis teismas negali sustabdyti išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūros ir kai vykdymo klausimus nagrinėjantis teismas geriausiu atveju gali trumpai išnagrinėti sutarties sąlygos, kuria pagrįstas pardavėjo ar tiekėjo prašymas, galiojimą.
- 42 Iš tikrųjų, kaip teigė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pagal iš dalies pakeisto CPK 695 straipsnio 4 dalį pripažįstama vartotojo teisė pateikti apeliacinį skundą dėl sprendimo atmesti prieštaravimą, grindžiamą sutarties, pagal kurią susidaro reikalaujama sumokėti skola ir kuria grindžiamas vykdomasis dokumentas, sąlygos nesąžiningumu, tačiau jis negali pateikti apeliacinio skundo dėl sprendimo atmesti prieštaravimą, kai šis grindžiamas kitais pagrindais, nei išvardyti iš dalies pakeisto CPK 695 straipsnio 1 dalyje. Dėl šio aspekto šis teismas nurodė, kad toks teisės pateikti apeliacinį skundą ribojimas netaikomas pardavėjui ar tiekėjui, kuris, kaip išieškantis kreditorius, gali pateikti apeliacinį skundą dėl bet kurio sprendimo nutraukti procedūrą neatsižvelgiant į prieštaravimo pagrindą.
- 43 Vis dėlto šiuo klausimu pakanka priminti, kad Direktyvos 93/13 taikymo sritis ribojama vartotojų apsauga nuo nesąžiningų sąlygų naudojimo jų ir pardavėjų ar tiekėjų sudaromose sutartyse.
- 44 Todėl problematika, susijusi su aplinkybe, kad pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamus teisės aktus vartotojai neturi teisės pateikti apeliacinio skundo dėl sprendimo atmesti prieštaravimą, grindžiamą kitais pagrindais nei sutarties sąlygos, kuria grindžiamas vykdomasis dokumentas, nesąžiningumu, nepatenka į šios direktyvos taikymo sritį, todėl nekenkia šia direktyva siekiamam vartotojų apsaugos veiksmingumui.
- 45 Vadinas, iš dalies pakeisto CPK 695 straipsnio 4 dalimi nuo šiol vartotojams užtikrinama išsami ir pakankama ieškinių pateikimo tvarka, kuri yra pakankama ir veiksminga priemonė, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 dalį, užkertanti kelią per išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūrą taikyti nesąžiningas sąlygas, esančias autentiškame hipotekos sudarymo dokumente, kuriuo remdamasis pardavėjas ar tiekėjas pradeda išieškojimą iš hipoteka įkeisto nekilnojamojo turto.

- 46 Atsižvelgiant į tai, reikia pažymėti, kad po to, kai Dekretu įstatymu Nr. 11/2014 buvo padarytas pakeitimas, vykdymo klausimus nagrinėjančiame Ispanijos teisme vykstančio teismo proceso ypatumai taip pat nėra aplinkybė, galinti daryti poveikį teisinei apsaugai, kuri turi būti taikoma vartotojams pagal Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 dalį, siejamą su Chartijos 7 straipsniu užtikrinama teise į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą ir teise į būsto neliečiamybę bei procesinio lygiateisiškumo principu, kuris yra sudėtinė veiksmingos teisminės gynybos principo, užtikrinamo Chartijos 47 straipsnyje, dalis (žr. Sprendimo *Sánchez Morcillo ir Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, 48 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).
- 47 Iš tikrųjų pirmiausia pabrėžtina, kad bendrai vertinama ir tokia, kokia taikytina pagrindinėje byloje, Ispanijos išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procesinė sistema, pirma, vartotojui nebekelia grėsmės, kad jis galutinai ir negrąžinamai neteks savo būsto jį pardavus iš varžytinių prieš tai teismui neįvertinus, ar sutarties sąlyga, kuria pardavėjas ar tiekėjas grindžia prašymą išieškoti iš hipoteka įkeisto turto, nesąžininga. Antra, kaip konstatuota šios nutarties 40 ir 41 punktuose, tokia procesinė sistema veiksmingai sustiprina teisminę kontrolę šiuo aspektu, nes pagal ją numatyta, kad tada, kai byla nagrinėjama dviejose instancijose, apeliacinės instancijos teismas gali tikrinti pirmojoje instancijoje vykdymo klausimus nagrinėjančio teismo atlikto tokios sąlygos nagrinėjimo pagrįstumą.
- 48 Antra, dėl procesinio lygiateisiškumo principo paisymo, siekiant užkirsti kelią nesąžiningų sąlygų naudojimui, patenkančiam į Direktyvos 93/13 taikymo sritį, kai vykdoma tokia nacionalinė išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūra, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, reikia konstatuoti, kad po to, kai buvo pakeista CPK 695 straipsnio 4 dalis, pagal Ispanijos procesinę sistemą vartotojui realiai suteikiama protinga galimybė teisme pareikšti ieškinius, grindžiamus pagal šią direktyvą suteikiamomis teisėmis, tokiomis sąlygomis, dėl kurių vartotojas neatsiduria aiškiai nepalankesnėje padėtyje nei pardavėjas ar tiekėjas, kaip išieškantis kreditorius (žr., *a contrario*, Sprendimo *Sánchez Morcillo ir Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, 49 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).
- 49 Galiausiai, šiomis aplinkybėmis nebūtina nuspręsti dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo prašomo Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 dalies, siejamos su Chartijos 34 straipsnio 3 dalimi, išaiškinimo. Iš tikrųjų, toks išaiškinimas nereikšmingas ginčui pagrindinėje byloje išspręsti, nes, priešingai, nei nurodė tas teismas, šia Chartijos nuostata užtikrinama ne teisė į būstą, o „teisė į socialinę paramą ir paramą aprūpinant būstu“ pagal SESV 153 straipsniu grindžiamą socialinę politiką.
- 50 Remiantis visais šiais argumentais, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 dalį, siejamą su Chartijos 7 ir 47 straipsniais, reikia aiškinti taip, kad pagal ją nedraudžiama tokia nacionalinės teisės nuostata, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, pagal kurią vartotojas, kaip skolininkas, iš kurio išieškoma, per išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūrą gali pateikti apeliacinį skundą dėl sprendimo, kuriuo atmestas jo prieštaravimas dėl išieškojimo, tik jeigu pirmosios instancijos teismas nepriėmė prieštaravimo pagrindo, susijusio su sutarties sąlygos, kuria grindžiamas vykdomasis dokumentas, nesąžiningumu, nors pardavėjas ar tiekėjas gali apskusti bet kurį sprendimą, kuriuo nutraukiama procedūra, neatsižvelgiant į tai, kokiu prieštaravimo pagrindu jis grindžiamas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 51 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 7 straipsnio 1 dalį, siejamą su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7 ir 47 straipsniais, reikia aiškinti taip, kad pagal ją nedraudžiama tokia nacionalinės teisės nuostata, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, pagal kurią vartotojas, kaip skolininkas, iš kurio išieškoma,

per išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūrą gali pateikti apeliacinį skundą dėl sprendimo, kuriuo atmestas jo prieštaravimas dėl išieškojimo, tik jeigu pirmosios instancijos teismas nepriėmė prieštaravimo pagrindo, susijusio su sutarties sąlygos, kuria grindžiamas vykdomasis dokumentas, nesąžiningumu, nors pardavėjas ar tiekėjas gali apskusti bet kurį sprendimą, kuriuo nutraukiama procedūra, neatsižvelgiant į tai, kokių prieštaravimo pagrindu jis grindžiamas.

Parašai.